STICUSA KNIPSELKRANT 65

BEURS- EN NIEUWSBERICHTEN 28/1-'85

Archeologie op de Benedenwinden

WINSTPROJEKT VOOR BUITENLANDERS

WILLEMSTAD -In de radio rubriek " De Nederlandse Antillen ", die 7 december 1984 via de radiozender Hilversum 2 werd uitgezonden, vond er een vraaggesprek plaats tussen de heren Klaas Samplonius Sterks over Antilliaans archeologisch aardewerk. Uit dit vraaggesprek hebben wij de belangrijkste punten verzameld.

Onderzoek

Er is op dit moment nog vrij weinig bekend over de hele archeologie van de Antillen. Het begint nu van de grond te komen, zeker voor wat betreft Aruba, waar ze bezig zijn met een systematisch archeologisch onderzoek. De ceramische cultuur van de Antillen moet worden gedateerd tussen 1000 en 1500 na Christus. Een belangrijke Antilliaanse collectie is de Van Heeckeren-collectie, die werd verzameld door de heren van Heeckeren en Durie in 1960. Deze twee heren hebben aan de hand van oppervlaktevondsten en proefopgravingen aardewerk verzameld op de Benedenwindse Eilanden De bedoeling was om het opgegraven aardewerk nader te bestuderen, maar daar is helaas niets van terecht gekomen. Op Curacao is men bezig met het opzetten van een Antropologisch Archeologisch Instituut, maar dat is nog in de prille beginfase.

Venezuela

Het aardewerk, dat op de Benedenwinden is gevonden, vertoont overéénkomsten met vondsten uit Venezuela. Het is een cultuur, die afkomstig is van het vaste land van Venezuela, het noord-westen en de cultuur wordt genoemd naar een plaats aldaar, "Dabajuro " Niet alleen vondsten van deze cultuur zijn bekend, er zijn ook aanwijzingen, dat er contacten zijn geweest met andere regio's. Op Aruba is er o.a. een stempel gevonden, die duidelijke overéénkomsten vertoont met stempels uit Tahiti en Sar to Domingo. Daarnaast wordt er op Aruba materiaal gevonden uit de Valenciowit - cultuur en die komt iets verder uit het oosten van Venezuela

Kwaliteit

Het materiaal wat op Aruba, Bonaire en Curacao werd en wordt gevonden tonen in grote mate overéénkomsten met elkaar. Er mag gerust worden gesteld, dat het één en dezelfde culturele ontwikkeling is. Er zijn echter wel marginale verschillen. De verschillen zitten enerzijds in de kwaliteit van het aardewerk, het materiaal van Bonaire is kwalitatief iets minder dan b.v. van Aruba.

Daarnaast wordt op het materiaal van Bonaire en Curacao grote rode punten aangetroffen iets wat op het, op Aruba, gevonden aardewerk ontbreekt. Het materiaal van Curacao en Bonaire is iets meer beschilderd.

Politiek

De interesse voor het archeologisch onderzoek begint op de Antillen te groeien. Alleen wat ontbreekt is, een goede juridische regeling, met als gevolg, dat er op dit moment nog een vrij grote handel is in archeologica door buitenlanders. De van Heeckeren-collectie is terug op Curacao, maar Aruba begint natuurlijk te zeggen, wat op ons grondgebied is gevonden behoort aan ons toe. Dit is natuurlijk jammer, omdat politieke verwikkelingen het wetenschappelijk onderzoek kunnen doorkruizen.

Prae-ceramiek

Over de prae-ceramische cultuur is haast niets bekend, er zijn nauwelijks dateringen van. Vindplaatsen, die open en bloot liggen, zijn nog onbekend. Het zou een goede zaak zijn als de eilanden zouden worden afgelopen en de vindplaatsen zouden worden gelokaliseerd en op kaart gezet.

Amigoe MAANDAG 28 JANUARI 1985

Sociaal-taalkundige verzorgde lezing

WILLEMSTAD— De bekende sociaal- taalkundige Prof dr Josua Fishman is op dit moment op Curaçao aanwezig voor een korte vakantie. Maar hij heeft het niet kunnen nalaten toch het een en ander werk te verrichten vanuit zijn vak. Zo heeft hij gesproken met de Centrale Overheid en ook met de Eilandelijke Overheid over het invoeren van het papiamentu in het onderwijs. Onlangs hield hij een lezing voor functionarissen van het Departement van Onderwijs, waarbij het thema "idioom" centraal stond. Ook bezocht Fishman enkele basisscholen om zo een indruk te krijgen van ons schoolsysteem.

Amigoe DINSDAG 29 JANUARI 1985

Piano-Workshop

WILLEMSTAD — De Curaçaose Kunstkring organiseert in februari in samenwerking met het CCC en het de VGKS wederom een workschop voor pianisten onder leiding van Harold Martina.

De workshop is toegankelijk voor alle geinteresseerden. De voertaal is engels. Zes pianisten brengen ieder ongeveer een half uur muziek ten gehore. Deze muziek dient als uitgangspunt en wordt door de heer Martina verder besproken en uitgediept. De pianisten die tijdens de workshop spelen zijn: Marijse Doest, Iman Landheer, Bettie Leverman, Ruth Linder, Harold Martina Jr. en Robert Rojer.

De workshop wordt gehouden in het auditorium van het CCC (Koninginnenlaan z/n, Emmastad) op vrijdag 8 februari van half negen tot half elf 's avonds, op 9 februari van negen tot twaalf uur 's ochtends en op zondag 10 februari van tien tot twaalf uur 's morgens. Verder op de dagen 10 februari tot 16 februari dagelijks van half negen tot half elf 's avonds en de laatste dag, 16 februari van negen uur 's morgens tot twaalf uur. Het is niet vereist dat men alle dagen aanwezig is. Men kan zich op het kantoor van Dr. Rojer inschrijven op de Tamanaco- straat 24 tijdens de ochtenduren van negen tot twaalf uur en niet in het weekend. Het inschrijfgeld bedraagt 25 gulden per persoon. Degenen die fotocopieën van de gespeelde muziek willen hebben kunnen dit tot uiterlijk 1 feburari opgeven. Voor deze copieën (163 pagina's) betaalt men 33 gulden extra.

DEN HAAG - In de werkkamer van gevolmachtigd minister mr. G.T. Hernandez werd op 19 januari j.l. het eerste exemplaar aangeboden van het "Sociaal-wetenschappelijk onderzoek Nederlandse Antillen; Inventarisatie (1967-1984) en prioriteiten", dat onlangs door de Caraibische Afdeling van het Koninklijk Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde (KITLV) te Leiden is uitgegeven. De inventarisatie van het sociaal-wetenschappelijk onderzoek werd verricht door drs. Ingrid Koulen en drs. Gert Oostindie, beiden verbonden aan het Koninklijk Instituut voor Taal-, Land- en volkenkunde te Leiden. Een commissie van deskundigen onder voorzitterschap van prof. dr. J.D. Spekman begeleidde de werkzaamheden.

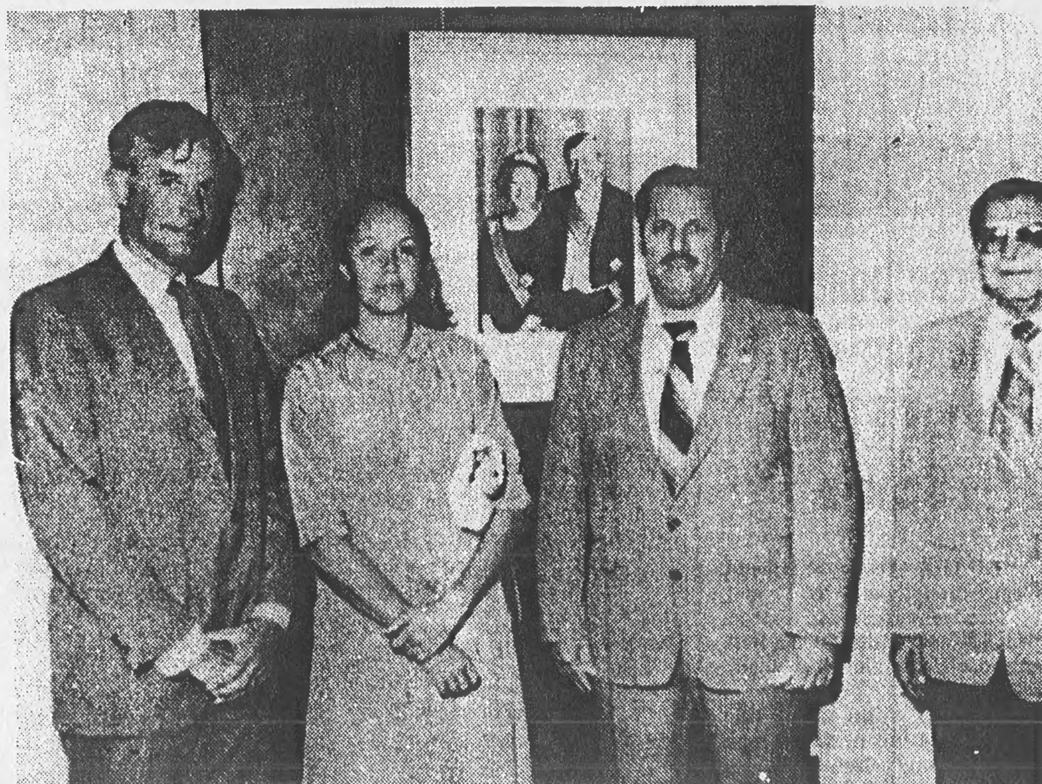
Het aangeven van prioriteiten voor het onderzoek lag in handen van een Antilliaanse werkgroep. Het projekt is dus het resultaat van een gezamenlijk Antilliaans-Nederlandse onderneming. Doelstelling van dit projekt was een inventarisatie te maken van het met betrekking tot de Nederlandse Antillen verrichte sociaal-wetenschappelijk onderzoek, alsmede prioriteiten te stellen voor toekomstig onderzoek. Bij de aanbieding waren aanwezig prof. dr. J.D. Spekman, drs. Ingrid Koulen, drs. Gert Oostindie en mw. Daphne van Schendel-Labega, die de Gevolmachtigd Minister in de adviescommissie van KITLV vertegenwoordigt en het Hoofd van de Afdeling Kulturele Zaken van het Antillenhuis, de heer Ronnie Martina. Minister Hernandez zei bij deze gelegenheid o.m dat sinds hij in functie is in Den Haag, het hem is opgevallen dat een groot aantal projekten het resultaat zijn van een goede samenwerking tussen Nederlandse en Antilliaanse instanties Op de foto v.l.n.r.: mw. Daphne van Schendel Labega, prof. dr. J.D. Spekman, Gevolmachtigd Minister mr. G.T. Hernandez, drs. Ingrid Koulen en drs. Gert Oostindie.

De Beurs

Dinsdag 29 januari 1985

ORANJESTAD - Afgelopen vrijdag bracht de voorzitter van de Prins Bernhard Stichting de heer J.H.L. Meerdinck een beleefheidsbezoek aan de gezagber van Aruba de heer Pedro Bislip. De heer Meerdinck werd vergezeld door zijn echtgenote en de Antilliaanse vertegenwoordiger van de Stichting de heer Felipito Tromp.

Doel van het bezoek van de heer Meerdinck aan Aruba vormt de besprekingen met de heer Tromp over diverse belangrijke zaken de Stichting betreffende. De Prins Bernhard Stichting stelt zich ten doel bijstand te verlenen op het gebied van cultuur, wetenschap en natuurbehoud.

SEAQUARIUM WORDT GROOTSTE VAN HET CARIBISCH GEBIED

W!LLEMSTAD - Curaçao Seaquarium is officieel nog niet open, maar reeds wijd-bekend. Een prachtig voorbeeld van particulier initiatief, waarbij durf, doortastendheid en vakmanschap op de voorgrond treden. Het hele projekt is professioneel opgezet door initiatiefnemer en coördinator Adriaan "Dutch" Schrier, maar ook het perscommuniqué, dat gisteren tijdens een persconferentie, werd uitgereikt, aan de vertegenwoordigers van de publiciteits-media. Het Curaçao Seaquarium is opgezet als een rekreatie-projekt met edukatieve oogmerken, zowel voor de lokale bevolking als voor de buitenlandse bezoekers.

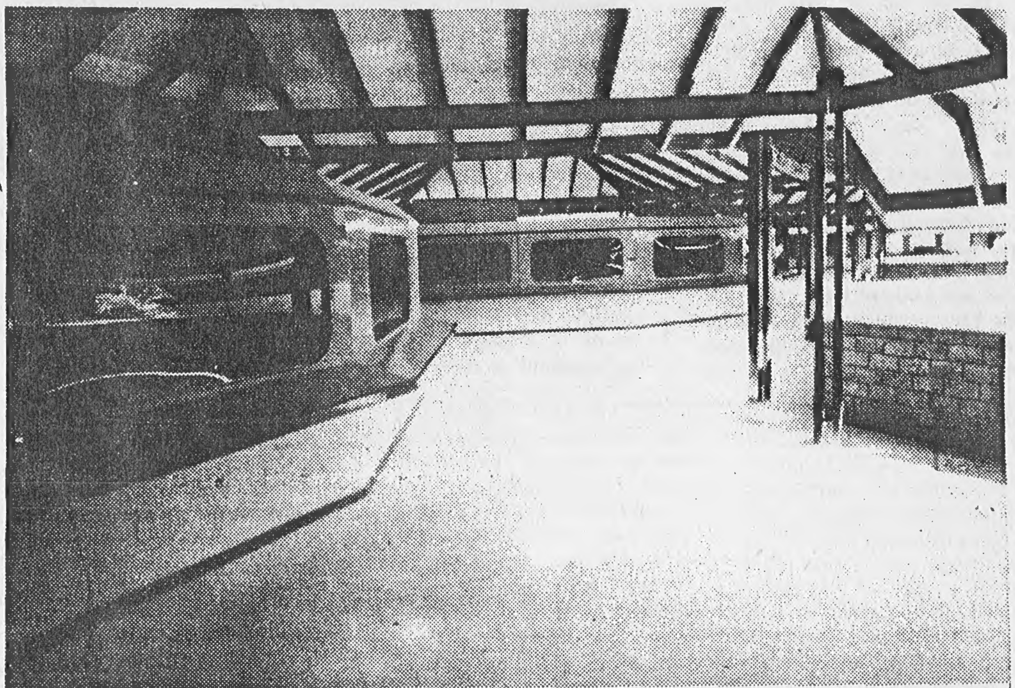
Het Curaçao Seaquarium is het grootse in haar soort, voor wat betreft het Caribisch Gebied. Als het seaquarium in maart officieel geopend zal zijn, is het driemaal zo groot als dat van St. Thomas en is dan het grootste rekreatiecentrum van het Caribisch Gebied. De oppervlakte van het projekt bedraagt 3.700 vierkante meter. Het hoofdgebouw heeft 75 aquaria, die qua inhoud variëren, van 3000 tot 11.000 liter.

Hierin worden uitsluitend vissen en andere zeeleven, die in de zee rondom Curaçao leven, ondergebracht.

In de wateren rondom Curaçao zijn er meer dan 400 verschillende soorten vis, 150 soorten koralen en een paar honderd lagere diersoorten, zoals annemonen, zeesterren, kreeften, krabben e.d. Dit zeeleven zal zoveel mogelijk in de aquaria worden tentoongesteld. Om dit te verwezenlijken zullen 24 pompen constant draaien, om per uur, 300.000 liter zeewater door de bakken te pompen.

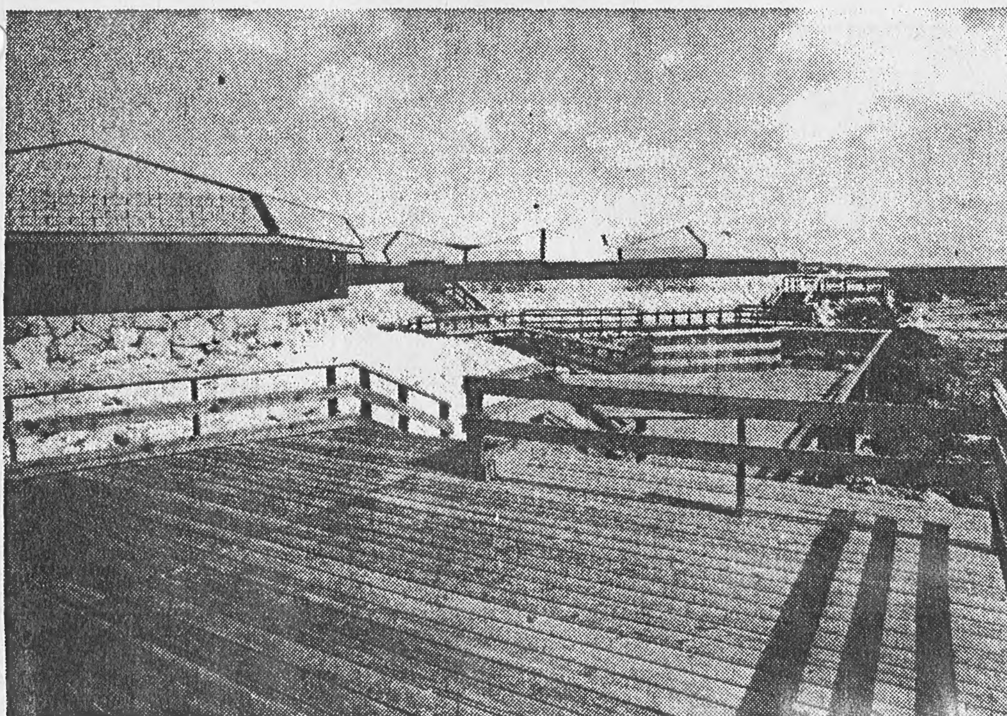
Financiering

De financiering is tot stand gebracht door lokale zakenlieden en bankinstellingen. De eerste fase van het projekt kost 2.4 miljoen gulden. De overheid heeft ook haar bijdrage gegeven door, vanaf het Princess Beach Hotel naar het Curaçao Seaquarium een weg aan te leggen. Lokale bedrijven hebben hun steentje bijgedragen door als sponsor van de verschillende aquariums te fungeren. Momenteel zijn er reeds 5.500 lokale mensen als lid ingeschreven. De bedoeling is, dat het projekt zonder donaties of subsidies van de overheid gaat draaien. Het moet een echt lokaal projekt worden, door lokale mensen gefinancierd, gemaakt en geleid.

WILLEMSTAD – De aquaria in het hoofdgebouw van het Seaquarium herbergen een pracht aan zeeleven, zoals dat in de wateren rond ons eiland voorkomt.

WILLEMSTAD – Een gedeelte van de houten brug van het Curacao Seaquarium.

De werkzaamheden begonnen officieel 9 januari 1984 en de bouw heeft 12 maanden in beslaggenomen, hierbij zijn 25 mensen betrokken geweest. Momenteel zijn er 25 mensen werkzaam bij het Seaquarium en als de eerste fase geheel voltooid is, zullen er 40 arbeidsplaatsen zijn.

De scholen kunnen van het Seaquarium gebruik maken, door excursies te organiseren, de kinderen kunnen op deze manier kennis nemen van het leven onder zee. Het Curaçao Seaquarium kan twee klassen

vervolg 2.0.2.

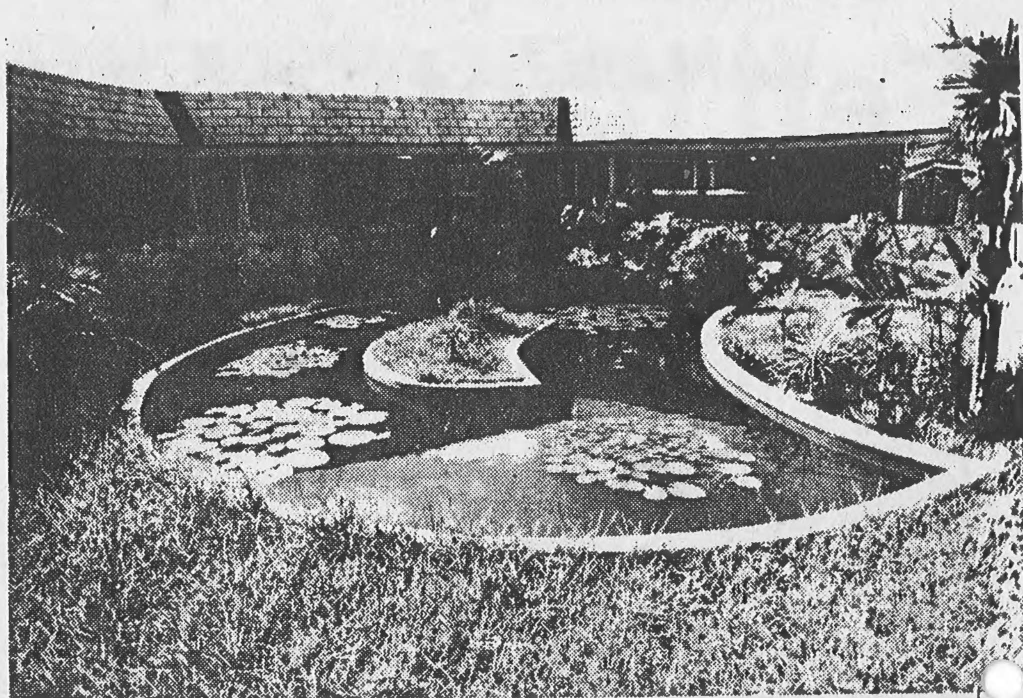
Vervolg Seaquarium

per dag verwerken. Voor deze excursies is er een specifieke schoolklas en een projectie-kamer aanwezig.

Naast het bezichtigen van de aquaria is het ook mogelijk het gehele projekt te bezichtigen. Hiervoor is een houten brug aangelegd. Afhankelijk van de plaats, kan de zee worden bewonderd en kan men naar de grotere vissen kijken, die in verschillende vijvers zijn ondergebracht. Ook is er een hooggelegen terras van waaruit men een goed uitzicht heeft over de zee. Voorts is er een souvenir-winkeltje, een moderne keuken en een zeer gezellige bar.

plannen

Binnen niet te lange tijd, zal het Curaçao Seaquarium een haaienkanaal, een dolfijnenpool, een jachthaven en een privé-strand met 25 bungalows hebben. Men kan lid worden van het Curaçao Seaquarium. Dit betekent, dat een lid gedurende een jaar ten alle tijden toegang heeft tot het seaquarium en dat men de filmavonden en andere shows, die worden georganiseerd, ook gratis kan bijwonen. Het lidmaatschap is gesteld op fl. 30.- voor volwassenen en f. 15,- voor kinderen tussen de 2 en 15 jaar. Gezinnen met meer dan 2 kinderen onder de 15 jaar betalen echter het maximum van fl. 90,00 per gezin. Het Curaçao Seaquarium is reeds iedere dag open en de bezoekuren zijn van 10.00 uur 's morgens tot 10.00 uur 's avonds. Het is meer dan de moeite waard om een bezoek te brengen aan het Curaçao Seaquarium.

WILLEMSTAD — Eén van de fraaie vijvers buiten het hoofdgebouw van het Curacao Seaquarium.

ORANJESTAD—In de Openbare bibliotheek is deze week een Micro reader-printer in bedrijf gesteld. Dit apparaat is een geschenk van de Sticusa ter gelegenheid van de opening van het nieuwe bibliotheek -gebouw. De bibliotheek is al geabonneerd op tijdschriften die op micro-fiche zijn opgenomen en die nu door middel van de Micro reader-printer aan het publiek vertoond kunnen worden. Bij de foto: de Micro-reader-printer in werking voor een aantal bezoekers.

Antilliaan-Nederlander:

Een haat- of een liefde-verhouding?

RONNIE MARTINA
hoofd Pers- en Cuturele Zaken

IN NEDERLAND leven en werken momenteel 43.000 Antillianen. Dat is het laatste officiële cijfer. Antilliaanse welzijnsverenigingen zijn overal in Nederland actief. Er bestaat zelfs een overkoepelend orgaan 'Plataforma', waarin op hoog journalistiek niveau de relatie van de Antilliaan in Nederland met de hem omringende autochtone Nederlanders wordt besproken. Ondanks het in acht nemen van de spreekwoordelijke Antilliaanse beleefdheid, ondanks verstandelijke pogingen tot mildheid komt de Nederlandse lezer niet los van het gevoel van een niet verwerkte frustatie die spreekt uit de in dit blad geplaatste artikelen.

Wij hadden over dit onderwerp een gesprek met de heer Ronnie Martina, sedert 1974 hoofd van de afdeling Perszaken van het Kabinet van de Gevolmachtigde Minister van de Nederlandse Antillen in Den Haag. Een tweede aanleiding tot dit gesprek vormde het feit dat hij sedert een maand tevens de legale erfgenaam is van de taken die tot dan vervuld werden door Luis H. Daal als hoofd van de afdeling Culturele Zaken.

PERS EN CULTUUR

"Ofschoon ik het betreur dat collega Daal op leeftijdsgronden zijn fuctie heeft moeten neerleggen, kan ik U verzekeren, dat er geen gaten zullen vallen in het culturele beleid," zegt de heer Martina bij de opening van ons gesprek. "Wel zal ik het werk misschien op een andere manier aanpakken. Dat is een kwestie van persoonlijkheid."

U hebt tien jaar naast elkaar gewerkt. Kwamen Daal en U tegelijk aan? "Toen ik aantrad in 1974 was Daal er nog niet. Ik kwam door een toeval binnen. Ik studeerde namelijk een half jaar al culturele antropologie in Amsterdam. De toenmalige premier Evertsz kwam naar Nederland en zou worden geïnterviewd door Ad Langebent van KRO-Brandpunt. Toen zochten ze een Antilliaan die bekend was met televisiewerk en dat was ik. IK had namelijk door een reeks van televisieprogramma's waaraan ik op Curaçao had meegewerkt, een tamelijk grote bekendheid.

Ook anderzijds doordat ik daar intens betrokken was bij het verenigingsleven. De vraag lag misschien wel een beetje voor de hand.

Ik maakte een gok. Van de zeven vragen die ik meende te kunnen voorzien, waren er vijf in de roos. Toen zei men op het Kabinet: waarom kom je toch niet hier werken? Dat heb ik eerst gedaan als bijbaan. Maar al spoedig bleek dat de combinatie studeren in Amsterdam en werken in Den Haag onmogelijk was. Mijn vrouw kreeg daardoor ook onvoldoende aandacht. Omdat de toenmalige Gevolmachtigde Minister, drs. R.F. Pieternella, zelf een hardwerkend en precies man was en ik de dingen graag goed doe, schoot de studie er op de duur bij in. Het werk was trouwens helemaal in mijn lijn. Alle Antillianen die langs kwamen kenden me min of meer en ik kon hen van dienst zijn. Ik verzorgde contacten. Als het kunstenaars waren, individuele of hele bands, verzorgde ik de public relations. Je zou kunnen zeggen dat in die begintijd pers en cultuur met elkaar verloofd waren. Door de komst van Daal is het niet tot een huwelijk gekomen.

Trouwens toen ik eenmaal besloten had perschef te blijven, calculeerde ik daarbij in me voor een jaar of vier, vijf te verbinden en dan naar Curaçao terug te gaan. Nu zit ik er nog. Ik heb er geen spijt van. Jullie hebben een pracht land."

Meent U dat nou echt?

"U denkt natuurlijk aan de woorden van Wim Kan: Wij hebben een pracht land. Alleen zou het overdekt moeten zijn ... Nee, ik geloof dat veel Antillianen er net zo over denken. Ze durven het alleen niet hardop te zeggen. Vooral de culturele mogeli kheden zijn hier zo groot. Je gaat op een zaterdagavond naar de schouwburg of naar de opera in Den Haag en de volgende zondag neem je de auto en in drie kwartier zit je in het Heilige der Heiligen, het Concertgebouw in Amsterdam. En als je wat vroe-

Vervolg z.o.z.

Een geprek bij een culturele ontmoeting, V.l.n.r. Babalú (Bess), Ronnie Martina en Luis Daal.

Een spreekbeurt in het kader van de toeristische promotie.

ger weggaat kan je ook nog een tentoonstelling bekijken op wereldtopniveau op het gebied van de beeldende kunst. Viel er dan niet een gaat in het werk toen Daal aantrad? "Bepaald niet. Er bleven veel raakvlakken bestaan tussen P.R. en Cultuur.

Simplistisch gezegd: Luis deed de grote K. mijn afdeling de kleine k's daaromheen. In die tijd signaleerde men voor het eerst de grote behoefte onder de toen 20.000 zielen tellende Antilliaanse gemeenschappen in Nederland aan uitingen van thuis: De overkomst van musici, van bands, van dansers, kleinkunstenaars werd bevorderd. Ik kreeg het er druk genoeg mee. Als perschef diende ik bovendien mijn Minister dikwijls naar een dergelijke voorstelling te vergezellen.

Daarnaast hadden alle zaken die Daal entameerde een P.R. -aspect. Weer zat ik met mijn neus bovenop de cultuur. De verloving was dan misschien wel verbroken, P.R. was nog altijd een beetje verliefd.

Je zou kunnen zeggen dat we nu bezig zijn de verloving te herstellen. Dat heeft natuurlijk wel voeten in de aarde, want mijn collega heeft de dame opgevoed tot een voorname persoonlijkheid."

Hadden de achtereenvolgende Gevolmachtigde Ministers nu veel invloed ook op het cultuurwerk dat Daal verrichtte?

Hun inzichten waren uiterst verschillend, niet in het minst als gevolg van hun persoonlijke aanleg. Als ik het omwille van de duidelijkheid onparlementair onder woorden mag brengen: ze varieerden van Filistijnen tot echte kunstenaars. En als ik de niet-kunstzinnigen dan apart neem, dan zijn die weer onder te verdelen in twee categorieën de eerste wenste de Antilliaanse cultuur gebracht te zien naar de Antillianen in Nederland, de andere, met naar mijn indruk meer visie, begrepen dat je de Antilliaanse cultuur in de eerste plaats aan de Nederlanders moet laten zien."

Maar dat laatste deed toch de STICUSA?

"De STICUSA heeft er inderdaad heel veel aan gedaan, maar hun activiteit mist de typisch Antilliaanse touch. Dat is geen verwijt, want het is een Nederlandse instelling, met weliswaar in het bestuur een paar Antillianen —Jules de Palm en tot voor een maand Daal— maar de uitvoerenden zijn allemaal Nederlanders. Het zou prachtig zijn als we die Antilliaanse touch er van onze kant in zouden kunnen brengen. Dat heeft Daal persoonlijk in zekere zin gedaan. Hij heeft gewerkt op twee fronten: met de goedkeuring van de Gevolmachtigde Minister heeft hij in allereerste plaats er naar toe gewerkt dat de Antilliaan bewuster werd van zijn eigen cultureel erfgoed, met een grote nadruk op de eigen taal, het Papiamentu, maar ook door het uitdragen van culturele prestaties, via schilderijen- en historische tentoonstellingen, het toegankelijk maken door het vertalen zoals bijvoorbeeld voor 'Met eigen stem'.

Daal was niets minder —ook wel enigszins in eigen ogen geloof ik— dan een profeet: Make right in the desert a highway ... Niet een met een kemelsharen mantel, maar één die graag een goedbelegde boterham eet, welk feit aan zijn roepingsidee geen afbreuk doet. In feite is hij een exponent van de vele Antillianen hier in Nederland die van gevoelen zi n dat de Hollander zich bewust afsluit voor de betekenis van de Antilliaanse cultuur en verzet pleegt tegen Nederlands cultuuraanbod."

"U spreekt hier onder elkaar ook Papiamentu. Uit verschillende opmerkingen is me duidelijk geworden dat U de taal niet alleen tot in de kleinste bijzonderheden meester bent, maar dat dit U niet belemmert van het ene ogenblik op het andere op het Nederlands over te gaan. Betekent dat nu dat U de lijn van Daal gaat loslaten?

"Laat mij U mogen uitleggen hoe ik tegenover mijn taak als Antilliaans cultuurdrager sta. We spreken dan over persoonlijkheid. Welnu, ik ben geen profeet. Ik ben een dienaar, een brugfiguur, een instrument dat kan helpen de Antilliaanse cultuur uit te dragen. Hoe goed de gedachte in het verleden ook was de Antilliaanse cultuur van thuis naar hier te halen ten behoeve van de Antilliaanse gemeenschap, de waarde van cultuuroverdracht naar de autochtone Nederlanders kan niet hoog genoeg worden aangeslagen. Kijk, die Antillianen hier weten met hun aantal van meer dan 40.000 zelf wel de weg.

Ze hebben, omdat het merendeel van de Benedenwinden komt, zichzelf met hun taal een fort gebouwd waarbinnen zij Antilliaan kunnen zijn. De Antilliaan beklaagt zich dat de Nederlanders zo weinig over hem weten.

Dat betekent voor mij, in mijn combinatie van persman en cultureel voorlichter, dat we niet de juiste manier hebben gevonden om ons ondanks ons aantal onder de Nederlanders in positieve zin te manifesteren. We doen het misschien helemaal verkeerd. Ik geloof te weten dat we vele levensgrote bokken schieten. Een voorbeeld: De Antillianen kregen van de NOS zendtijd voor een eigen radioprogramma. Het heet Tambu en iedere zondag te beluisteren.

Aanvankelijk was het een Nederlandstalig programma. Nu niet meer. Het wordt gebracht in het Papiamentu en richt zich uitsluitend op de Antilliaan in Nederland. Dat is een bok, een gemiste kans. In de eerste plaats kent iedere hier levende Antilliaan Nederlands, want het was thuis de schooltaal en in het leven van alledag moet hij ook Nederlands spreken, in zi n werk, bij de slager, bij de bakker, op de markt. Nederlanders kunnen niet luisteren, want ze verstaan geen Papiamentu. We snijden ons hiermee in het eigen vlees.

Ik heb mijn lesje wel geleerd in de jaren dat ik hier werk. Een klein voorbeeld uit mijn eigen praktijk, toen ik ook de pla[illegible] missloeg: ik kreeg een telefoo[illegible]tje in het Nederlands.

Ik hoor aan de intonatie van de man die opbelt dat hij geen autochtone Nederlander is. 'Bent U Antilliaan?' vroeg ik hem. 'Jawel,' antwoordde hij. 'Waarom spreekt U dan geen Papiamentu?' was mijn volgende vraag.

Zijn antwoord was zo iets als een draai om de oren: 'Omdat ik een Sabaan ben.'

Dat brengt mij op een ander punt.

Ik ben mij bewust dat ik door mijn tienjarig verblijf hier aangepast ben geraakt. Nu laat het woord aanpassen een nare nasmaak achter. Men verwart aanpassen met acculturatie. Acculturatie gaat doorgaans samen met valse schaamte: het eigene zou minder zijn dan het omringende ...

lees verder p. 7

Maar als je even je gezonde verstand gebruikt, kom je alras tot de ontdekking dat ondanks die aanpassing niets mis is met je cultuur. Je moet eerlijk genoeg durven zijn te erkennen dat er een verschil is tussen aanpassen en het nastreven van acculturatie. Aanpassing is op praktische gronden noodzakelijk. Ik zou bijvoorbeeld gek zijn als ik me in het Hollandse najaar zou kleden zoals ik dat op Curaçao of Aruba zou doen. Evenmin moet je niet elke dag Antilliaans willen eten, want dat is in de eerste plaats veel te duur, in de tweede plaats zijn de voedselgewassen, zijn de eetgewoonten hier klimatologisch bepaald.

Wat is er trouwens tegen de Hollandse pot? Maar ... ik spreek met een Antilliaans accent Nederlands. Moet ik me daarvoor schamen? Geen denken aan. Er zijn Limburgers, Groningers en Friezen die veel minder gemakkelijk te verstaan zijn in Nederland dan ik. Natuurlijk wil ik wel zo goed mogelijk, dat wil zeggen zo accentloos mogelijk nederlands spreken, maar dat geldt ook voor mijn Engels, mijn Spaans.

Nog een voorbeeld schiet mij te binnen dat ik kwijt wil. In de tien jaren dat ik deze functie uitoefen, redigeer ik 'Antilliaans nieuws brief'. Vóór mij deed een ander dat gedurende vijftien jaar. Nu hoor ik steeds vaker het verwijt dat dit blad nog steeds in het Nederlands verschijnt.

Opnieuw het zelfde probleem. Schaamt de Antilliaan zich Nederlands te kennen? Ik heb vurig geloofd in het Antilliaans eigene, maar de balans is doorgeslagen. Meer dan een vijfde van de lezers van de Antilliaanse nieuwsbrief bestaat uit Nederlanders. Ik zou opnieuw een kans missen die Nederlanders iets zinvols over ons land te vertellen. Door ons opnieuw in de ivoren toren te zetten van het overtrokken nationalisme schaden we onze mogelijkheden gekend te worden en daardoor bemind.

Trouwens, er zijn ook Bovenwinders die dit blad ontvangen. Zij kennen evenmin Papiamentu en zij zijn minstens even goede Antillianen als zij die van de Benedenwinden komen. De Benedenwinder heeft een haatliefdeverhouding ontwikkeld jegens de Nederlander. Hij realiseert zich onvoldoende dat we vandaag niet zouden zijn die we zijn zonder de Nederlanders.

Antillianen met een getinte huid vergeten te gemakkelijk hoeveel Nederlands bloed er door het hunne gemengd is. Dat beperkt zich echt niet tot de 'blanke Protestanten'. Ik kan dat met bewijzen staven. Toen na 1950 de Antillen begonnen met een beurzenbeleid, waardoor Antilliaanse jongens —de meisjes kwamen pas later aan de beurt— in drommen naar Nederland konden komen in de jaren van hun vorming, was het ongehoord te verlangen met de grote vakanties naar huis terug te keren. Zo iets was veel te kostbaar. Veel van die bursalen uit de vijftiger jaren zijn later met een Nederlandse vrouw teruggekomen. Zij verwekten kinderen, die van hun moeder Nederlands leerden als eerste taal. Zijn die kinderen tweederangs Antillianen omdat zij Nederlands bloed hebben?

Dan zou het er slecht uitzien voor die Hollandse jongen die een Antilliaanse schoonheid tot de zijne wil maken en de Antilliaan die verstrikt raakt in de netten van een hoogblonde Friezin. Want dat gebeurt. Wat nodig is voor de nabije toekomst —en ik stel voorop dat ik met grote bewondering het werk van mijn collega Daal heb gadegeslagen, al kan ik mij soms met zijn inzichten minder verenigen— dat we die gesignaleerde haat-liefde-verhouding positief gaan omzetten door aan de autochtone Nederlander te gaan vertellen wie we zijn, welke verworvenheden onze cultuur rijk is.

En we hebben wat te tonen, te vermelden. Cultuur is dat wat we verworven hebben en dat is heel wat. Onze cultuur groeit steeds verder uit, dus onze mededeling wint aan kwaliteit.

De noodzakelijke zuinigheid heeft voorkomen dat wij die hier in huis werken, Antilliaanse lucht konden inademen. Ondanks die handicap acht ik het een voorwaarde van de grootste orde dat we alle trends in de Antilliaanse samenleving op ieder eiland met grote zorgvuldigheid volgen en alle veranderingen ten goede voor onszelf registreren, om er gelukkig mee te zijn als Antilliaan, om er de Nederlanders over te vertellen. Misschien ontdekt hij bij ons ook iets waarmee hij zijn voordeel kan doen."

Samen met de bekende fotograaf Paul Huf en diens echtgenote.

Zou daar misschien een voorbeeld van te geven zijn?

"Toen prinses Juliana kwam zien hoe de middelen waren besteed die ze beschikbaar had gesteld uit het nationaal geschenk bij haar abdicatie als koningin, sprak ze er haar verbazing en voldoening over uit dat ze op de eilanden nog zoveel prachtig vrijwilligerswerk aantrof dat geheel belangeloos werd verricht.

Dat zal je in Nederland zo niet vinden. De prinses was daar erg verheugd over. Aan dit feit is via de film en via de pers uitvoerig aandacht besteed. Dat was een vorm van cultuurpromotie van de beste soort. Ervaringen van dit kaliber wil ik kunnen signaleren en overdragen. En natuurlijk de cultuuroverdracht in de enge zin: artistieke prestaties."

Zou U nu een algemene samenvatting kunnen geven, een soort van credo voor voorlichting en cultuur samen?

"We moeten ons bewust zijn dat ons leefpatroon, onze gedragsgewoonten, afwijken van de Nederlandse. De homo caribiensis onderging andere impulsen, andere invloeden dan de autochtone Nederlander. Ook andere Europese volken hebben een afwijkend gedragspatroon. Daarom moeten wij af van die ivoren toren, misschien wel beter nog te zeggen onze gevoelens van minderwaardigheid die we zo graag overcompenseren.

We moeten de betere kant tonen van onze verworvenheden, cultuur uitdragen van de grote K en de kleine k's die op de bodem van de ziel van ons volk van nature aanwezig zijn en waarvan ik weet dat ook de Nederlander daar met graagte van meegeniet ... Laten we ook zo eerlijk zijn te erkennen dat een deel van onze verworvenheden van Nederlandse afstamming zijn die we op onze eigen Caribische manier verwerkt hebben. Misschien ontdekken de Nederlanders op zekere dag in onze cultuur zaken die ze op hun beurt graag willen adapteren."

door
Freek van Wel

B&N'S ZATERDAG SPECIAL

 (Door Catherine Meindersma en Cootje Hack)

BEP MOORE:
HUIDSKLEUR MAAKT HIER VERSCHIL UIT

Een ondertoon van weemoed valt er te onderkennen, als Bep zegt, dat ze hier bepaalde dingen mist, zoals "heerlijke diskussies", informatieve televisie-programma's e.d. Maar toch wil ze niet naar Holland terug. De rest van haar leven hier doorbrengen lijkt haar ook niet ideaal. Het liefst zou ze naar de Verenigde Staten willen.

"Hier is zo klein, de mensen moeten mondialer gaan denken." Eén van de zaken, die haar beslist niet goed ligt, is de wijze waarop het papiaments wordt doorgedrukt, tot in de schoollokalen toe. "Dat hier een eigen konversatie-taal bestaat, daar kan niemand iets tegen hebben, het valt juist toe te juichen. Maar waar gaat een mens in Godsnaam met het papiaments naar toe? Er moet een officiele taal komen, engels of spaans. Dát is de beslissing, die men moet nemen."

Over dit onderwerp gaat ze direkt verder: "De papiamentisering heeft geleid tot een verarming van televisie- en radio-programma's. Ik ben het zonder meer eens met antillianisering, maar dat kan zeker niet op alle fronten en beslist niet wat de taal betreft. Daar sluit je jezelf mee op." Enigszins verontwaardigd stelt ze mij de vraag: "De mensen die het papiaments propageren, welke taal spreken die thuis en waar sturen ze hun kinderen voor verdere studie naar toe?"

Ik wijs Bep Moore erop, dat de Curacaose gemeenschap erg gevoelig is: "Ben je niet bang deze uitspraken te doen?" Zeker niet, zegt ze, er bestaat hier toch demokratie en nog altijd mag ik me vrij uiten."

Bij de deur neemt ze hartelijk afscheid. Ik drentel naar mijn kamer terug. Het is er plotseling zo leeg.....

BEP MOORE

Ze is maar één meter 65 lang, haar gewicht komt net boven de vijftig kilo's uit. Maar haar persoonlijkheid vult de zaal. Niet alleen tijdens toneel-voorstellingen. Ook bij een gesprek dat met haar wordt gevoerd.

Bep Moore wéét waarover ze praat, sterker nog: ze heeft zeer uitgesproken meningen, waar ze fel voor op komt en die blijft verdedigen.

Over haar huwelijk met een donkere Antilliaan zegt ze kort en bondig: "Ik heb daar geen problemen mee, mijn man wél. Vreemd, maar een buitenlander, die hier nooit is geweest, wordt door de gemeenschap geaccepteerd, een landsk[illegible] dat lange tijd is wegg[illegible]en, niet."

Bep Moore heeft n[illegible] meer pijlen op haar boog: "[illegible] let hier zoveel op kleu[illegible] het maakt verschil uit. [illegible] behandelt hier de and[illegible]ar zijn huidskleur. Mij [illegible]kt het geen barst uit o[illegible]d een graadje donke[illegible] of lichter is, sluik ha[illegible]t of niet."

Ontmoeting

Bep Moore werd 31 jaar geleden in Arnhem in de Nederlandse provincie Gelderland geboren. Later verhuisde ze naar Hilversum. Op 22-jarige leeftijd begon ze er met toneel en deed later ook televisie-werk.

Een aanrijding op de brommer gaf haar leven een niet-verwachte wending. Met kneuzingen en een gebroken arm - niet bepaald de ideale situatie om een man te ontmoeten - kwam ze in het ziekenhuis in kontakt met John Moore, een op Aruba geboren Antilliaan, die er toen al langer dan tien jaar in Nederland op had zitten. De twee kenden elkaar eerder wel, maar "vluchtig." In 1973 trouwden ze, twee jaar later werd het eerste kind geboren. Acht jaar later, in 1981 dus, besloten de Moores zich in de Antillen te komen vestigen.

Ze zegt hierover: "Mijn man was in Nederland direkteur van een verpleeghuis. Maar wij bleven beiden zo een beetje in hetzelfde kringetje ronddraaien. Vooral voor John was dat geestdodend. En na twintig jaar was hij op Holland uitgekeken. Zijn idealistische instelling dreef hem ertoe weer voor zijn land te komen werken." Geinteresseerd vragen wij of voldaan is aan de verwachtingen, die zij en John van Curacao hadden. "In sommige opzichten wel, in andere weer niet. Mijn man bij-

zie verder p. 9

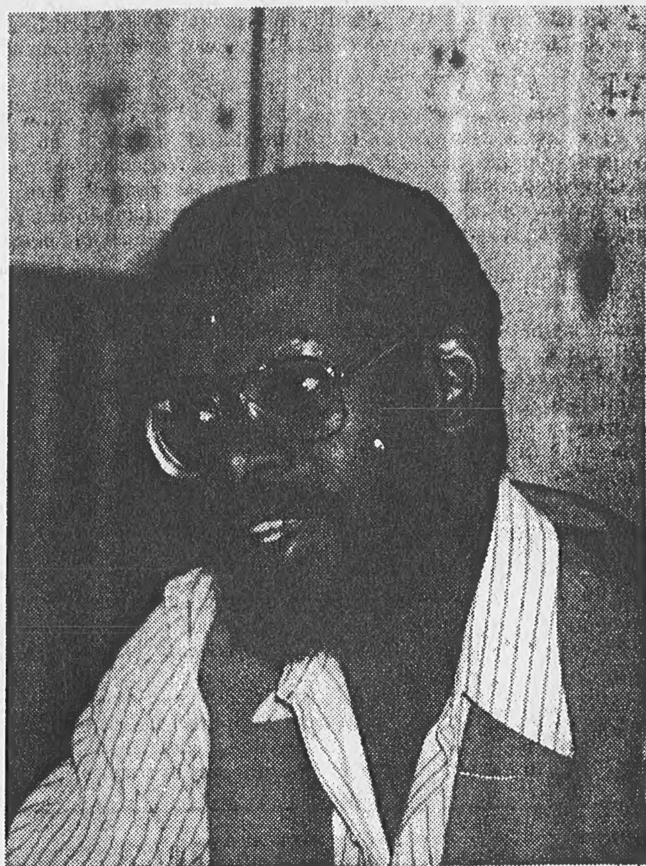
Verschil huidskleur - verschil

voorbeeld, kan zich in zijn werk niet ontplooien, zoals hij dat zelf graag zou willen en hem dat voor ogen heeft gestaan, voordat hij hier naar toe vertrok."

A Streetcar named Desire, dat onlangs nog zo suksesvol door Pegasaya op de planken is gebracht, was het vierde stuk, waarin ze op Curacao speelde. Daarvóór waren het: Privé voor Twee (1983), Er valt een traan op de tompoes, (1984) en Scrooge en Marley (eind vorig jaar).

"Ben je na een voorstelling moe?", vragen we haar, omdat we haar van nabij doende hebben gezien in de inspannende en enerverende hoofdrol in "Streetcar." Ze wacht geen moment: "Ja, maar dan wel heérlijk vermoeid. En je voelt ook vanzelf aan, als het goed is gegaan, dat merk je ook aan de kollega's." Ze stapt - ongevraagd - over en geeft haar mening over het publiek:

"De mensen die naar de première komen, dát zijn de echte liefhebbers, ze zijn toneel-minded. Het midweekse publiek gaat ook zeer bewust naar een voorstelling toe. Maar de zaterdag-mensen dat zijn de uitgaanders, minder kritisch ook, lacherig." Bep Moore gilt het uit, als we haar vragen of ze zich de prima donna voelt van het Curacaose toneel. Dan zegt ze, plotseling heel ernstig: "Neen, neen, dát zou te ver gaan. Er zijn nog heel wat anderen, die spelen, die goed spelen. Sommige van hen heb ik nog niet bezig gezien."

JOHN MOORE

BEURS- EN NIEUWSBERICHTEN — Zaterdag 2 februari 1985

Goede resultaten geboekt

ENGELS ALS INSTRUKTIE-TAAL OP BOVENWINDEN

(Van onze korrespondente)

PHILIPSBURG - Eén der meest gerenommeerde Amerikaanse uitgeverijen van educatieve boeken, de "Ginn Educational Textbook Publishing House", hield onlangs de jaarlijkse conventie in St. Maarten's Mullet bay Resort. Dat St. Maarten hiervoor de eer verwierf, kwam vooral door de relaties, die dit bedrijf heeft met het departement van onderwijs alhier, in het bijzonder met mevrouw Carmen Hughes.

Mevrouw Hughes, adviseuse Engelse taal en coordinatrice leesprogramma lager onderwijs, houdt sedert 1980 kontakten met voornoemde uitgeverij, wiens "managed system of reading" door haar werd verkozen voor kleuter- en lager onderwijs voor de Bovenwinden. Het programma werd voor het eerst van februari tot juni 1981 in een pilot-projekt toegepast in elf klassen van vijf scholen met het doel systeem en orde in het leesprogramma te scheppen. Evaluatie leverde gunstige resultaten op, zodat besloten werd met deze methode verder te gaan. Momenteel werken 39 klassen van acht scholen en kleuterscholen met dit leesprogramma en de resultaten zijn erg positief, aldus mevrouw Hughes. Grote waardering heeft ze ook voor de uitgeverij, daar Ginn voor het samenstellen van de leerstof grondig onderzoek en evaluaties verricht alvorens de boeken uit te geven. Een indrukwekkend team van experts staat daar garant voor.

Dit vernamen we van Ginn's president Bob Baker tijdens de laatste avond van de conventie, waar naast onderscheidingen aan een groep geselecteerde medewerkers, ook mevrouw Carmen Hughes een blijk van waardering mocht ontvangen.

Zoals bekend, wordt op de Bovenwindse eilanden in kleuterscholen en lagere scholen de Engelse taal als instruktie-taal gehanteerd. Dit sluit uiteraard aan bij de behoefte en achtergronden van het Bovenwindse kind. In de derde klas wordt er zorgvuldig in het Nederlands omgeschakeld, waarna deze taal tot en met de zesde klas aangehouden blijft. Dit i.v.m. verdere studie, die tot op heden, zoals elders op de Nederlandse Antillen nog steeds in het Nederlands geschiedt.